

Tutkija ja erityisopettaja Erja Sandberg tutki kolme vuotta ADHD-oireisten perheiden elämäntilannetta ja kokemuksia tukimuodoista. Hän väittelee tohtoriksi toukokuun lopussa Helsingin yliopistossa. KUVA: Markku Tanni

ADHD-oireisista perheistä suurin osa jää yksin

- Kanta-Hämeen keskussairaalassa ADHD:sta kärsivien lasten läheteet ovat ruuhkauttaneet lastenneurologisen poliklinikan.
- ADHD-oireisten tuen ja palveluiden saaminen on hankalaa ja eriarvoista. Diagnoosin saamisessa on usein ongelmia.

Vanessa Valkama
Hämeenlinna

On sattumankauppaa, saako ADHD-oireinen tarvitsemansa tukitoimet Suomessa. Perheet joutuvat odottamaan tukea pitkään tai pahimmillaan tippuvat kokonaan pois hoidon piiristä.

Näin kertoo tuore väitöstutkimus, jonka on tehnyt hämeenlinnalaisistaustainen erityisopettaja ja tutkija Erja Sandberg. Hän tutki kolmen vuoden ajan suomalaisten ADHD-oireisten perheiden kokemuksia eri tukimuodoista.

Sandberg on huolissaan siitä, että perheillä on eriarvoiset mahdollisuudet saada tarvitsemansa palvelut opetus-, sosiaali- ja terveystoimesta.

–On sattumasta kiinni, tapaako perhe ammattitaitoisen ja asiantuntevan ammattilaisen. Laki kuitenkin takaa kaikille tasavertaisen kohtelun ja avun.

Eniten parantamisen varaa on ammattilaisten yhteistyössä. Väitöstutkimuksen yli 200 perheestä 80 prosenttia kertoi, etteivät eri tukimuotojen tarjoajat tee yhteistyötä, vaikka laki niin edellyttää.

–ADHD-oireiset perheet eivät jaksu kertoa tarinaansa montaa kymmentä kertaa alusta uudestaan ammattilaisten vaihtuessa. Se turhauttaa, eikä apua jaksa enää hakea, Sandberg kertoo.

TUENSAANTIA vaikeuttaa myös se, ettei ADHD-oireita aina tunnisteta tai ymmärretä. Sandbergin

mukaan tieto ADHD:sta on keskittynyt erikoiskoulutuksiin niin lääkäreillä kuin opettajillakin.

Esimerkiksi ADHD-oppilaan tukemismenetelmät eivät kuulu luokanopettajakoulutukseen, vaikka tällä hetkellä kaikki oppilaat halutaan sulauttaa yleisopetukseen.

Myös perusterveydenhuollosta voi olla vaikea saada apua. ADHD-diagnoosin tekee pääasiassa erikoislääkäri, joten diagnoosin ja tuen saamisessa voi kestää kauan.

KANTA-HÄMEEN keskussairaalassa ADHD:sta kärsivien lasten läheteet ovat tänä vuonna ruuhkauttaneet lastenneurologisen poliklinikan.

Saatuun diagnoosin ADHD-

potilas tiputetaan takaisin perusterveydenhuollon piiriin. Tämä johtaa usein hoidon katkeamiseen, koska yhteistyötä ei tehdä.

Eräs Sandbergin tutkimia aikuinen ADHD-oireinen sai erikoissairaanhoidossa diagnoosin, mutta perusterveydenhuollossa tukimuodot evättiin puolen vuoden odotuksen jälkeen omalääkärin puuttuessa.

–Monella oiresella ei riitä toimintakyky hakeutua tarvitsemansa tuen piiriin, eikä palveluja voida odottaa pitkään.

PERINNÖLLINEN OIREYHTYMÄ vaatisi koko perheen tukitoimien tarpeen arviointia, koska perheessä on yleisesti useampi ADHD-oireinen henkilö. Tämä ei Sandbergin mukaan toteudu Suomessa.

Aikuiset ADHD-oireiset ovat voineet joutua Sandbergin mukaan odottamaan tukea jopa vuosikymmeniä, koska aikuinen jää usein yksin oireiden kanssa.

Perheiden vaikeasta tilanteesta kertoo se, että joka kolmannessa Sandbergin tutkimista perheistä oli syrjäytynyt tai syrjäytymässä oleva perheenjäsen. Tämä tulee yhteiskunnalle kalliiksi.

–Yksi syrjäytynyt ihminen maksaa yhteiskunnalle miljoonan, eli pelkästään oman aineistoni syrjäytyneet maksavat Suomelle 60 miljoonaa.

Väitöksen mukaan korkeakoulutetuilla perheillä näyttää olevan paremmat mahdollisuudet selviytyä ADHD-vaikeuksien kanssa. Heillä on tietoa tukimuodoista ja mahdollisuus hakeutua esimerkiksi yksityiseen hoitoon. **HÄSA**

ADHD

Yksi yleisimmistä häiriöistä

- ADHD on aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriö, jonka keskeisiä oireita ovat tarkkaamattomuus, yliaktiivisuus ja impulsiivisuus. Oireet vaikeuttavat usein jokapäiväistä elämää.
- Yleisesti samaa geneettistä problematiikkaa esiintyy perheessä useassa sukupolvessa.
- ADHD jää edelleen usein tunnistamatta, hoitamatta ja diagnosoimatta.
- Tuen ja hoidon avulla ADHD-oireinen voi elää normaalia elämää.

MAAILMANLAAJUINEN ESIINTYVYYS

5%

ADHD:ta pidetään yhtenä yleisimmistä neuropsykiatrisista häiriöistä. Suomalaisista häiriö esiintyy varovaistenkin arvioiden mukaan noin 200 000:lla. Jokaisessa koululuokassa on keskimäärin yksi ADHD-tapaus.

”On sattumasta kiinni, tapaako perhe ammattitaitoisen ja asiantuntevan ammattilaisen.”

EIJA SANDBERG